

22.6.2010

HUS Dnro 307/03/01/2009

Sisäasiainministeriö
Kirjaamo
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
(kirjaamo.sm.kirjaamo@intermin.fi)

SISÄASIAINMINISTERIÖ

23. 06. 2010

INKIKESMINISTERIET

SM024:00/2009

LAUSUNTO ESITYSLUONNOKSESTA KOTOUTTAMISLAIKSI

Pyydettyä lausuntona sisäasiainministeriön esitysluonnoksesta esitämmme kunnioittavasti seuraavaa:

Esitysluonnos kotouttamislainsi sisältää säännökset maahanmuuttajien kotouttamista edistävistä toiminnoista ja toimintojen järjestämisvastuusta. Esitysluonnoksen 6 §:n mukaan kotouttamista edistäviä palveluja järjestetään lähinnä osana kunnan peruspalveluja. Esitysluonnoksessa ei ole suoraan erikoissairaanhoidon tai sairaanhoitopiirejä koskevia määräyksiä.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (potilaslain) 3 §:n mukaan jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla henkilöllä on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon niiden voimavarojen rajoissa, jotka kulloinkin ovat terveydenhuollon käytettävissä. Yhdenvertaisen kohtelun vaatimus on osa terveydenhuollon keskeistä ammattietiikkaa. Syrjintä terveyspalveluissa kansalaisuuden tai uskonnon perusteella on Suomessa käytännössä olematonta. Terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen saatavuutta voivat kuitenkin heikentää maahanmuuttajien huono tietämys suomalaisesta palvelujärjestelmästä, kommunikaatio-ongelmat sekä maahanmuuttajien suomalaisista poikkeava tautikirjo.

Potilaslain 3 § 3 mom. mukaan potilaan äidinkieli, hänen yksilölliset tarpeensa ja kulttuurinsa on mahdollisuuksien mukaan otettava hänen hoidossaan ja kohtelussaan huomioon. Säännös asettaa erityisiä vaatimuksia maahanmuuttajien sairaanhoidon järjestelyille. Se edellyttää, että terveydenhuollon toimipisteisiin järjestetään tulkkipalveluita ja että terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa opetetaan Suomessa edustettuna olevien maahanmuuttajayhteisöjen tapakulttuuria. Tällaiseen toimintaan ei kuitenkaan toistaiseksi ole ohjattu lisäresursseja.

Esitysluonnoksen 44 §:n mukaan valtion maksaa korvausta kunnille eräistä kotouttamistoiminnan kustannuksista. Esitysluonnoksen 47 §:n mukaan kunnalle korvataan myös vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvat huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan. Kuten 47 §:n perusteluista ilmenee, sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeet ilmenevät kuitenkin usein yllättäen ja vasta henkilön saavuttua Suomeen johtuen mm. maahanmuuttajan lähtömaan kehittymättömästä terveydenhoitojärjestelmästä. Suomi on

lisäksi jossain määrin ottanut pakolaiskiintiöissä hoidettavaksi vaikeasti sairaita tai vammaisia pakolaisia, joiden hoidon osalta pakolaisen asuinkunta muutenkin joutuu tukeutumaan sairaanhoitopiirin asiantuntemukseen ja palveluihin.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri kiinnittää sisäasianministeriön huomiota siihen, että merkittävä osa maahanmuuttajista asettuu aikaa myöten asumaan pääkaupunkiseudulle ja he käyttävät siellä myöskin terveyden- ja sairaanhoidon palveluja. Kotouttamisen lähtökohtana on, että Suomessa asuvat maahanmuuttajat ovat asumiseen perustuvan sosiaaliturvan piirissä. Kotouttamislain mukaiset kustannusten korvaukset eivät näin ollen välttämättä ohjautu sinne, missä maahanmuuttajat lopulta käyttävät julkisia palveluja. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin näkemyksen mukaan esitysluonnoksen 48 §:n säädöstä kustannusten korvaamisesta tulisi täydentää järjestelmällä, jossa myös sairaanhoitopiiri voisi hakea valtiolta korvausta sairaanhoitopiirissä hoidetun maahanmuuttajan aiheuttamista erillisistä kustannuksista.

Esitysluonnoksessa painottuu pyrkimys kotouttamissuunnitelman avulla edistää maahanmuuttajien sijoittumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja heidän työllistymistään. Maahanmuuttajan kotouttamissuunnitelman laatiminen on esitysluonnoksen 13 §:n mukaan kunnassa kunnan työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä. Kunnan on laadittava kotouttamishjelma, joka sisältää mm. suunnitelman kunnan yleisten palvelujen soveltumisesta maahanmuuttajille. Esitysluonnoksen 28 § 2 mom. mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajien kotouttamislaissa tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kuntaa valvoo esitysluonnoksen 37 § mukaisesti aluehallintovirasto, mutta kuntien alueellisesta yhteistyöstä ja kuntien neuvonnasta huolehtii esitysluonnoksen 36 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille jää esitysluonnoksen perusteella jossain määrin epäselväksi, millä tavalla ja minä viranomaisen toimesta kotouttamissuunnittelussa huomioidaan maahanmuuttajien tarvitsemat erikoissairanhoidon palvelut (esim. suomalaisesta tautikirjosta poikkeavien tautien diagnostiikan järjestäminen ja ylläpito).

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri toteaa näkemyksensä, että vaikka esitys kotouttamislaiksi on sinänsä perusteltu, ei siinä ole juuriakaan huomioitu maahanmuuton terveydenhuoltojärjestelmälle asettamia haasteita tai kustannuksia. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tulisi siitä tältä osin selvittää ja siihen liittää säädös maahanmuuttajan sairaanhoidon aiheuttamien erillisten kustannusten korvaamisesta sairaanhoitopiirille.

Aki Linden
toimitusjohtaja

Lasse Lehtonen
hallintoylilääkäri